

a szóbeli nyelv- és névhasználatban. A mai nyelvhasználók ugyanakkor már nem mindig vannak tisztában a nevek eredetével, így azok népetimológiával módosulhatnak.

ALBRECHT GREULE Füssen város nevének történetét foglalja össze röviden (211–218). Legfőbb következtetése, hogy a név a római–alemann névfolytonosság egyik példája, hiszen alapja a várhegyen álló római erőd megnevezése, amelyet az alemannok a 6. században vettek át.

SANDRA HERLING az Antillák szigeteinek megnevezéseit vizsgálja a gyarmatosítás korában (235–265). Mivel egy-egy terület birtokbavétele gyakran csak a szigetek meghódításával kezdődött, elnevezésük különösen sokszor kapcsolódott a gyarmatosító hatalomhoz: elsősorban annak uralkodójáról vagy más fontos szereplőiről, illetve a gyarmatosítók (katolikus) válásának fontos alakjairól nevezték el őket. Az eredetileg spanyol neveket a későbbi francia gyarmatosítók megtartották, de a francia nyelv sajátosságaihoz igazították.

Részben magyar vonatkozású PETER WIESINGER tanulmánya (277–282), amelyben a *Hutflus* családnév és változatai eredetének nyomába ered. Az adatokból arra lehet következtetni, hogy ez a családnév a késő középkorban a Hanságban keletkezett, arra utaló – akár gúnyos – összetételként, hogy egy nincstelen pásztor a legelőn, egy patak mellett volt kénytelen lakni. Mivel az összetétel előtagja más vidékeken (a Duna melletti síkságon, illetve a Bánátban) is jól értelmezhető volt, nem változott az évszázadok alatt; az utótagot viszont többször is megpróbálták újraértelmezni, így jöttek létre a névváltozatok.

A személynevek és az irodalmi névadás vizsgálatának határmezsgyéjén jár RICHARD BRÜTTIN (143–210), aki Elias Canetti fiatalkori önéletírását elemzi abból a szempontból, hogy Canetti hogyan nevezi meg saját magát, valamint a családjának és a cselédségnek a tagjait, illetve édesanyja rajongóit a művében felvázolt társadalmi kapcsolati rendszerben.

WOLF-ARMIN FRHR. V. REITZENSTEIN a bajor helynevek általa összeállított lexikonát mutatja be röviden (267–275). A mű első kiadása 1986-ban, 2., javított kiadása 1991-ben jelent meg, majd 2006-ban, 2009-ben és 2013-ban három kötetre osztotta a bajor, a frank és a sváb helyneveket.

MILAN HARVALÍK a köznevesülés és a tulajdonnévvé válás dinamikus interakcióját vizsgálja tanulmányában néhány példán keresztül (219–233). Megállapítása szerint ma is él mindkét folyamat a nyelvekben; a kétféle nyelvi szféra közötti átjárhatóság biztosítja a kölcsönös gazdagodást és a folyamatos nyelvi fejlődést.

3. A folyóirat végén négy recenzió (283–307), továbbá a szerzők affiliációja (309–311) olvasható.

KOZMA JUDIT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8294-2178>

Budapest

Onomastica 66. (2022)

Főszerkesztő: HALSZKA GÓRNY. Polska Akademia Nauk – Instytut Języka Polskiego, Kraków. 388 lap

1. Megemlékezések. A folyóirat 66. száma négy, közelmúltban elhunyt nyelvészre való emlékezéssel indul. A rövid írásokban Janusz Strutyński (1932–2021), Kwiryna Handke (1932–2021), Aleksander Wilkoń (1935–2022) és Ludwig Selimski (1939–2022) professzorok életművének, elsősorban névtani munkásságának méltatását olvashatjuk (7–35).

2. Tanulmányok. A rovat két, elméleti-módszertani kérdésekkel foglalkozó írással kezdődik. MARIUSZ RUTKOWSKI a kulturális onomasztika kontextusában olyan megközelítési módokat tárgyal, amelyek esetében a kultúra nem csupán a névtan szükséges tágabb kontextusaként, hanem a kutatási módszer lényegét érintő vizsgálati szempontként van jelen (37–50). A második cikkben IZA MATUSIAK-KEMPA a lengyel családnévrendszer vizsgálatának egy olyan módját veti fel, amelyben a tulajdonneveket szövegekként lehet értelmezni, s amelyben a névadás aktsa egyfajta narratívaként fogható fel (51–64). Ennek során a névalkotó mint narrátor jelenik meg, aki a névadás során végső soron a közösség egy tagjának a történetét meséli el.

Ezt követően a családnevek etimológiájához kapcsolódóan következnek két írás. ŽANETA DVOŘÁKOVÁ a Cseh–Morva Protektorátusban 1942-ben létrehozott két cigány koncentrációs tábor fogolylistáit vizsgálja meg névtani szempontból (65–83). Ezek a névlisták, amelyek 325 egyedi vezetéknévet tartalmaznak, lehetővé teszik a cseh- és morvaországi romák II. világháború előtti névadási gyakorlatának elemzését. TOMASZ KURDYLA a saját családnévének eredetével kapcsolatos kérdéseket járja körül a nyelvi szerkezet, a jelentés és a nyelvföldrajz szempontjai alapján (85–108). Az általa legvalószínűbbnek tartott keleti szláv (lemkó) eredet mellett felveti azt is, hogy a név végső soron a magyar *kurta* melléknévvvel is összefüggésbe hozható.

Az ezután következő írásokban a tulajdonnevek – elsősorban különböző típusú földrajzi nevek – használatának történeti és ideológiai vonatkozásai jelennek meg különböző nyelvek, területek és korok tükrében. MIROSLAWA SAGAN-BIELAWA a *Galicja* és a *Malopolska* földrajzi nevek és származékaik használatát elemzi a *Gazeta Lwowska* című lvivi napilap 1918–1923 közötti számainak a szövegében, s a két név ideológiai funkciójának és jelentésváltozásának a leírását végzi el a Második Lengyel Köztársaság első éveinek a történeti kontextusában (109–124). STEFAN RUHSTALLER és MARÍA DOLORES GORDÓN PERAL az elmúlt évezredek tárgyi kultúrájának a nyomait vizsgálja a spanyol mikrotoponimák rendszerében (125–146). A tanulmány írói a leíró nevek mellett olyan neveket is elemeznek, amelyek motivációja az adott területen talált régészeti emlékek – sokszor naiv és téves – értelmezésében kereshető. SHAUN LIM TYAN GIN és FRANCESCO PERONO CACCIAFOCO a szingapúri metróállomások neveit elemzi (147–171). A különböző források felhasználásával összegyűjtött 142 állomásvizsgálata során a szerzők egyrészt azok névadási módját, másrészt pedig Szingapúr társadalmi-politikai és nyelvi identitásának e nevekben tükröződő jellemzőit mutatják be. ANNA MEZENKO egy fehér orosz és egy lengyel város (Vicebszk és Białystok) 21. század eleji urbanonimáit veti össze abból a szempontból, hogy a férfi és női személyek (uralkodók, szentek, irodalmi alakok stb.) nevei milyen módon és arányban jelennek meg bennük (173–187). Végül TARIEL PUTKARADZE, MIKHEIL LABADZE és SOPIO KEKUA a törökországi Düzce tartományban másfél évszázada élő grúz nyelvű mohadzsírok névhasználatát elemzi személynévi és földrajzi névi példák alapján.

A következő öt tanulmány irodalmi és más írott szövegek névhasználatának kérdésköréhez kapcsolódik. ARTUR REJTER hat kortárs utazási riportkönyv tulajdonnév-használatában megfigyelhető diszkurzív stratégiákat – honosítást, idegenítést és semlegesítést – ír le és értelmez (201–217). TETYANA KOSMEDA Vlagyimir Putyinnak az ukrán és orosz média által megrajzolt képét elemzi abból a szempontból, hogy miként jelenik meg az orosz elnök neve kapcsán a nyelvi kreativitás és a nyelvi játék (219–231). MAGDALENA PUDA-BLOKESZ elsősorban a kulturális és irodalmi névtan módszertani keretein belül mutatja be Marek Krajewski kortárs lengyel krimiíró nyolc regényében az antik görög–római kultúrára utaló tulajdonnevek használatát (233–247). IZABELA ŁUC az Agnieszka Zimnowodzka által írt *Humorki* című gyerekkönyvsorozatban feltűnő tulajdonneveket vizsgálja meg pragmatikai, stilisztikai és pszichológiai

szempontból, különös tekintettel arra, hogy a szerző névadási stratégiái hogyan járulhatnak hozzá a gyerekek kreativitásának a fejlődéséhez (249–264). Ezt a tematikus blokkot KATARZYNA BURSKA munkája zárja, amelyben a szerző a Lidl lengyel Facebook-oldalának marketingcélú bejegyzéseit vizsgálja meg abból a szempontból, hogy bennük a tulajdonnevek miként válnak a nyelvi játék alapjává (265–286).

A fejezetet záró három tanulmány egy-egy speciálisabb névtani kérdéskört vizsgál. JAROMÍR KRŠKO az üzlet- és cégnevekkel foglalkozik a nyelvi tájképpel összefüggésben (287–298). A tanulmány Besztercebánya nemzeti ételekre specializálódott vendéglátóhelyeinek neveit elemzi a nyelvi eredet és a nyelvi megformáltság szempontjából. ARTUR GAŁKOWSKI írásában a márkanév fogalmát és a *markonima* terminust értelmezi, a marketing területéhez kötődő egyéb terminusokkal (a *firmonimá*-val és a *logonimá*-val) való kapcsolatát is vizsgálva (299–311). JURAJ HLADKÝ szintén terminológiai problémákat érint: munkájában a szláv nyelvű névtani kutatások vízrajzi terminológiájának fejlődésére és jelenlegi helyzetére fókuszál, s a nemzetközi terminushasználat harmonizálási lehetőségeit tárgyalja (313–328).

3. Onomasztikai kutatások Lengyelországban és a világban. E rovatban két írás segítségével a Németországban működő Szorb Intézet (Sorbisches Institut / Serbski institut) alsó-szorb forrásokot publikáló online adatbázisának tulajdonnevekre vonatkozó részét ismerhetjük meg. A két évtizedes projekt ugyanis az utóbbi években tulajdonnévi modulokkal is bővült, amelyeket általánosabban JOANNA SZCZEPAŃSKA mutat be (329–340), majd CHRISTIAN ZSCHIESCHANG ismerteti az adatbázisban szereplő tulajdonnevek etimológiáját tartalmazó szócikkek szerkezetét (341–353).

4. Műhely. E rovatban egyetlen írás szerepel, amelyben a lengyel helységnevek és egyéb földrajzi nevek kodifikációjával foglalkozó bizottság (Komisja Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych) 2017–2022 között végzett munkájáról, illetve a munka során felmerülő kérdésekről, problémákról számol be URSZULA BIJAK mint a testület elnöke (355–366).

5. Szemle. Elsőként JUSTYNA WALKOWIAK Grant W. Smithnek egy 2021-ben megjelent, Shakespeare-vígjátékok neveiről szóló monográfiájáról írt recenzióját olvashatjuk (367–373), majd ELŻBIETA KOWALCZYK-HEYMAN reflektál egy rövidebb cikkben LESZEK BEDNARCZUK-nak a mazóviai nevek eredetével kapcsolatos, a folyóirat előző számában közölt megállapításaira (374–380).

6. A tudományos élet krónikája. A tervek szerint 2020 nyarán lett volna Krakóban az ICOS szokásos vándorkongresszusa. A koronavírus-járvány miatt online formában s a tervezetthez képest egyéves csúszással, 2021 augusztusában megtartott kongresszusról URSZULA BIJAK, a találkozó egyik főszervezője számol be (381–383). Végül a kötet zárásaként DOMINIKA ZAWADZKA összefoglalóját olvashatjuk a 2022 októberében Rzeszówban hibrid formában megrendezett 22. Nemzetközi és Országos Névtani Konferenciáról (XXII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna; MiOKO) (384–385).

KENYHERCZ RÓBERT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6312-3532>

Debreceni Református Hittudományi Egyetem